

دهم شعبان، ارسال آخرین توقیع از امام زمان (عج) به شیعیان

ظهوری نخواهد بود مگر با اجازه خدای عزوجل، آن هم پس از زمان طولانی رخ خواهد داد... کسانی نزد شیعیان من خواهند آمد ...

همشهری آنلین: "ظهوری نخواهد بود مگر با اجازه خدای عزوجل، آن هم پس از زمان طولانی رخ خواهد داد... کسانی نزد شیعیان من خواهند آمد که ادعای دیدار مرا می‌کنند. بدان که هر کس پیش از قیام سفیانی و ندای آسمانی ادعای دیدار مرا بکند، دروغگوی افترا زننده است. و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم".
به گزارش خبرنگار دین و اندیشه خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، متنی که در بالا آمد بخشی از متن آخرین توقیع امام زمان (عج) به شیعیان خود است.

در ادامه به مختصری در مورد شرح فعالیت‌های نایبان امام زمان (عج) در طول غیبت صغری آن حضرت پرداخته می‌شود:

دوران غیبت صغری امام زمان (عج) (260 - 329 هجری قمری) مقطع زمانی مهمی در تاریخ تشیع است. در این دوران امام دوازدهم شیعیان از انظار عامه مردم غایب شد و نظام "وکالت" که از دیرباز در جامعه شیعه به دلایلی از جمله گسترش و پراکندگی جامعه شیعی و عدم امکان دسترسی مستقیم همگان به امام (ع) و نیز محدودیت عملکرد و روابط ائمه (ع) با شیعیان متداول بود، با آغاز دوران غیبت در قالب جدید خود، یعنی نیابت تکامل یافت. در این دوران امام دوازدهم فعالیت‌هایشان را بدون حضور مستقیم در جامعه دنبال می‌کردند و جامعه شیعه را از طریق نماینده برگزیده خود که سفیر یا نایب خاص امام نامیده می‌شدند، رهبری می‌کردند.

نایبان خاص امام زمان (عج) در واقع وظیفه داشتند اقدامات لازم را در جهت رهبری جامعه شیعه با توجه به دستورهای صادره از جانب امام (عج) انجام دهند و یکی از مهمترین وظایف آنان مخفی نگه‌داشتن نام و محل زندگی امام و حتی مسئله ولایت و جانشینی ایشان بود (به دلیل ناامنی بسیاری که در آن زمان وجود داشت).

هر چند نایبان خاص وظیفه داشتند وجود امام دوازدهم را برای شیعیان و افراد مورد اعتماد به اثبات برسانند تا جامعه شیعه را از حیرت و سرگردانی و تمایل به فرقه‌های ساختگی جدید بازدارند، از دیگر وظایف نایبان حل و فصل مشکلات و مسائل دینی مردم و گرفتن وجوه شرعی، همچون خمس و زکات و تحویل آن به پیشوای شیعیان محسوب می‌شد که این عمل از طریق وکلایی که در شهرها معین می‌شدند انجام می‌شد.

بدین ترتیب نظام نیابت با نظارت دقیق امام زمان (عج) به کار خود ادامه می‌داد و با راهنمایی‌های آن حضرت به اداره جامعه بزرگ شیعه در عصر غیبت می‌پرداخت.

در طول این مدت چهار نفر، عثمان بن سعید عمری، محمد بن عثمان، حسین بن روح نوبختی و ابوالحسن علی بن محمد سمري به عنوان نایب خاص دوازدهمین پیشوای شیعیان معرفی و تعیین شدند که تنها رابط شیعیان با امام زمان خود بودند و حتی نامه‌های آنان از طریق این نایبان به دست امام می‌رسید و به جز این چهار تن که نواب اربعه خوانده شده‌اند و در راس نظام نیابت قرار داشتند، وکیلان متعددی هم در شهرهای مختلف معین می‌شدند که رابطان شیعیان و نایبان خاص بودند.

ابوالحسن علی بن محمد سمري؛ آخرین نایب امام زمان (عج)

حسین بن روح نوبختی پیش از وفاتش به دستور صریح امام، ابوالحسن علی بن محمد سمري را به جانشینی خود در نیابت خاصه تعیین کرد. خاندان سمري از خاندان‌های معروف و به نام شیعه بود.

دوران نیابت نایب چهارم کوتاه بود و درباره جزئیات فعالیت‌های او اطلاعات چندانی در دست نیست. ظاهراً در این دوران تغییر و تحول خاصی صورت نگرفت و این طور پیداست که همه شیعیان او را به عنوان نایب راستین امام پذیرفته بودند و وجوه شرعی را به وی می‌پرداختند. این امر حاکی از آن است که نظام نیابت تا این زمان، در جامعه شیعه جای خود را به طور کامل باز کرده و از نظر همگان پذیرفته شده بود.

سمری در پانزدهم شعبان سال 329 قمری، پس از حدود سه سال نیابت و بدون وقوع رویداد خاصی، درگذشت و جنازه‌اش را در بغداد دفن کردند. یک هفته قبل از وفاتش نامه‌ای از امام(ع) به دست او رسیده بود که خبر وفات او را ذکر کرده و در آن چنین آمده بود:

"خداوند اجر برادران ایمانی تو را در مرگ تو زیاد گرداند. تو تا شش روز دیگر از دنیا خواهی رفت، پس امور خود را مهیا کن و به کسی وصیت نکن که پس از مرگ جانشین تو گردد. غیبت دوم آغاز شده است و ظهوری نخواهد بود مگر با اجازه خدای عزوجل، که آن هم پس از زمان طولانی و سخت شدن دل‌ها و پر شدن زمین از ظلم، رخ خواهد داد. کسانی نزد شیعیان من خواهند آمد که ادعای دیدار مرا می‌کنند. بدان که هر کس پیش از قیام سفیانی و ندای آسمانی ادعای دیدار مرا بکند، دروغگوی افترازننده است. و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم."

در آخرین روزهای حیات محمدبن علی سمری، گروهی از وکیلان شیعه نزد او آمدند و درباره نایب پس از او پرسیدند؛ ولی او کسی را معرفی نکرد و در پاسخ گفت:

"خداوند اموری دارد که خود، آن‌ها را به انجام می‌رساند." بدین ترتیب، از این پس کسی، از جانب امام دوازدهم به نیابت خاصه تعیین نشد و این امر به منزله آغاز غیبت کبرا تلقی می‌شود.

منبع:

&171#;اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شیعه در غیبت صغری، حسن حسین‌زاده شانه‌چی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، چاپ اول، بهار 1386.&171;